

Національна академія педагогічних наук України
Міністерство освіти і науки України
Відділення загальної середньої освіти і
цифровізації освітніх систем НАПН України
Інститут педагогіки НАПН України
Державний педагогічний університет імені Іона Крянге
в Кишиневі (Республіка Молдова)
Малопольський державний університет
імені капітана Вітольда Пілецького в Освенцимі (Республіка Польща)
Міжнародна академія прикладних наук в Ломжі (Республіка Польща)
Резекненська академія технологій (Латвійська Республіка)
LUMEN Conference Center (Румунія)
Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди
Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького
Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка
Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет
імені Григорія Сковороди
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка

СВІТ ДИДАКТИКИ: ДИДАКТИКА В СУЧАСНОМУ СВІТІ

**ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
ІІІ МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЇ**

07-08 листопада 2023 року

**Київ
2024**

Національна академія педагогічних наук України
Міністерство освіти і науки України
Відділення загальної середньої освіти і
цифровізації освітніх систем НАПН України
Інститут педагогіки НАПН України
Державний педагогічний університет імені Іона Крянге
в Кишиневі (Республіка Молдова)
Малопольський державний університет
імені капітана Вітольда Пілецького в Освенцимі (Республіка Польща)
Міжнародна академія прикладних наук в Ломжі (Республіка Польща)
Резекненська академія технологій (Латвійська Республіка)
LUMEN Conference Center (Румунія)
Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди
Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького
Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка
Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет
імені Григорія Сковороди
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка

Збірник матеріалів
III МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЇ

«СВІТ ДИДАКТИКИ: ДИДАКТИКА В СУЧАСНОМУ СВІТІ»

Київ
2024

*Рекомендовано до друку вченою радою Інституту педагогіки НАПН України
(протокол № 2 від 29 січня 2024 року)*

ЕКСПЕРТ:

Головко Микола Васильович, доктор педагогічних наук, професор, заступник директора з наукової роботи Інституту педагогіки НАПН України.

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Базиль Людмила Олександрівна, доктор педагогічних наук, доцент, учений секретар Інституту професійної освіти НАПН України;

Опалюк Тетяна Леонідівна, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри соціальної педагогіки і соціальної роботи Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка.

ЗА ЗАГАЛЬНОЮ РЕДАКЦІЄЮ

дійсного члена НАПН України, доктора педагогічних наук, професора

Топузова Олега Михайловича,
доктора педагогічних наук, професора
Малихіна Олександра Володимировича.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Арістова Наталія Олександрівна, доктор педагогічних наук, професор;

Алексєєва Світлана Володимирівна, доктор педагогічних наук, старший науковий співробітник;

Попов Роман Анатолійович, доктор педагогічних наук, доцент;

Загорулько Марина Олександрівна, кандидат педагогічних наук;

Ліпчевська Інна Леонідівна;

Тетик Валентина Романівна.

С24 **Світ дидактики:** дидактика в сучасному світі: зб. матеріалів III Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, 07-08 листопада 2023 р. / за наук. ред. доктора педагогічних наук, професора, дійсного члена (академіка) НАПН України О. Топузова; доктора педагогічних наук, професора О. Малихіна. Київ : Видавництво «Людмила», 2024. 387 с.
ISBN 978-617-555-191-2

До збірника увійшли матеріали учасників III Міжнародної науково-практичної конференції «Світ дидактики: дидактика в сучасному світі» (07-08 листопада 2023 р.).

У матеріалах конференції розглянуто питання теорії і методології сучасних дидактичних процесів; організації освітнього процесу в Україні в умовах воєнного стану; компенсації освітніх втрат в умовах воєнного стану в Україні та повоєнний період (інноваційні підходи, технології, моделі, методика, методи і засоби навчання); психолого-дидактичних проблем організації освітнього процесу в умовах інформаційного суспільства; тенденцій розвитку сучасної дидактики (зарубіжний досвід); трансформаційних процесів в освіті XXI століття (дистанційне та змішане навчання); формальної, неформальної, інформальної освіти; інноваційних підходів, технологій, методик, методів, прийомів і засобів навчання.

Збірник адресовано науковцям, науково-педагогічним працівникам, педагогам, докторантам, аспірантам, студентам.

УДК 37.02(063)

За зміст публікацій, достовірність інформації, цитат, покликань на літературні джерела відповідальність несуть автори.

ISBN 978-617-555-191-2

© Інститут педагогіки НАПН України, 2024

© Видавництво «Людмила», 2024

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Городиська, В. (2020). Упровадження арт-терапії як інноваційної технології у дошкільних закладах освіти. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*, (69), 56-60.
2. Пріма, Р. (2020). Світосприйняття дитини як базисна компонента феномену «світогляд». *Науковий вісник Ізмаїльського державного гуманітарного університету*, (49), 97-104.
3. Прядко, А. (2021). Історіогенез поняття «стереотип» як предмету психологічного дослідження професійних стереотипів вихователів. *Вісник Львівського університету*, (10), 147-152.
4. Тарапата, І., & Тимків, Л. (2019). Арт-терапія як засіб подолання страху у дітей дошкільного віку. *Молодий вчений*, 10(74), 114-119.
5. Хіля, А. (2018). Використання елементів арт-терапії у роботі вчителя початкової школи та вихователя закладу дошкільної освіти (теоретичний аспект). *Актуальні проблеми мистецької підготовки майбутнього вчителя" (VII школа методичного досвіду: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю (21-22 листопада 2018 р., м. Вінниця)*, 278-281.
6. Якименко, С. (2020). Світосприйняття як процес і основа для розвитку світогляду дитини 5-8 років. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова*, 5(77), 230-235.

Кравченко М. В.

*Національний університет «Полтавська політехніка
імені Юрія Кондратюка»
(Полтава, Україна)*

ОСОБЛИВОСТІ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ СТУДЕНТІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «ТЕРАПІЯ ТА РЕАБІЛІТАЦІЯ»

Освітній процес — інтелектуальна та творча діяльність у сфері освіти і науки, що здійснюється у закладах вищої освіти через систему наукових методів і навчальних заходів, спрямованих на передачу, засвоєння, примноження та використання знань, умінь та інших навичок, формування гармонійно розвиненої особистості (Біляковська О.О., Мицишин І.Я., Цюра С.Б., 2013, 32).

Метою освітнього процесу є реалізація особистісного потенціалу людини, розвиток її креативності, задоволення особистих і суспільних потреб, підготовка компетентних спеціалістів, конкурентоспроможних на національному та міжнародному ринку праці.

Реабілітологи є експертами в розробці та застосуванні методів і форм реабілітаційних заходів призначених для відновлення, корекції та підтримки рухової функції. Мають систематичні знання в області рухової діяльності людини. Підготовка фахівців з терапії та реабілітації в Україні здійснюється у вищих навчальних закладах III-IV рівня акредитації за спеціальністю «Реабілітація та терапія» та за ступенем вищої освіти «бакалавр» і «магістр».

Питання організації початкових процесів професії «терапія та реабілітація» на різних рівнях акредитованих ВНЗ є завжди актуальним. Це питання не втрачає уваги сучасних дослідників, викладачів-практиків, молодих учених. ВНЗ висунули нові вимоги до організації навчання та виховного процесу виховання майбутніх профільних талантів, які зумовлені деякими потребами та закономірностями сучасного суспільного розвитку.

У процесі підготовки майбутніх терапевтів та реабілітологів на III-IV освітньо-кваліфікаційному рівні акредитації, основною метою є поглиблене оволодіння певною кількістю знань, навичок і умінь, які передбачені цим освітньо-кваліфікаційним рівнем, а також професійне самовдосконалення та готовність до творчої самореалізації в різноманітній

реабілітаційній діяльності. Студенти фізичної реабілітації відіграють важливу роль як у відновленні здоров'я, так і в навчанні людей нести відповідальність за власне здоров'я та здоров'я своїх оточуючих як соціальних, так і індивідуальних цінностей.

У системі вищої освіти підготовка студентів реабілітологів відбувається відповідно до освітньо-професійної програми, яка включає дві майже однакові за обсягом компоненти, навчання та дослідження. Освітня складова має забезпечувати поглиблену професійну підготовку як класичного, так і інноваційного характеру, а також надати магістрантам певний досвід застосування їхніх результатів у практичній діяльності, щоб допомогти їм вирішити складні професійні проблеми, пов'язані з реабілітацією. Для того, щоб підвищити ефективність процесу підготовки студентів до реабілітації як учасників майбутньої професійної діяльності, необхідно розвивати їхнє вміння створювати програми фізичної реабілітації. Ці програми повинні базуватися на концепціях фізичної реабілітації та відповідати основним етапам і періодам реабілітації (Ковальчук Л. 2020. 520 с.).

Погоджуючись з Мухінім В., під час підготовки студентів з реабілітації та терапії до лекційних курсів з професійної та практичної підготовки, а також під час керівництва їх стажуванням у лікувально-профілактичних та реабілітаційних установах, необхідно постійно звертати увагу студентів на такі принципи реабілітації:

- ранній початок реабілітаційного процесу;
- індивідуальність реабілітаційного процесу;
- ідея про потенціал реабілітації;
- доступність лікування;
- складність реабілітаційних засобів;
- активна участь у реабілітаційному процесі;
- демонстрація конкретних прикладів процесу фізичної реабілітації;
- послідовність, систематичність і етапність реабілітаційного процесу;
- принцип максимальної реабілітації, а також принцип соціальної спрямованості в процесі реабілітації.

Потреба в навчанні за спеціальністю «Терапія та реабілітація» зумовлена зростанням попиту на кваліфікованих фахівців, які:

- володіють сучасними знаннями та новітніми реабілітаційними технологіями;
- проводять обстеження пацієнтів/клієнтів з метою постановки реабілітаційного діагнозу, виявлення рухових дисфункцій та визначення рухового потенціалу;
- спільно з лікарями, соціальними працівниками, психологами, тренерами та пацієнтами розробляють і виконують індивідуальні програми фізичної терапії та реабілітації;
- беруть участь у науковій, адміністративній, викладацькій та консультативній діяльності.

Фізіотерапевти можуть бути залучені до адміністративної діяльності, щоб забезпечити ефективне та продуктивне надання якісних послуг за допомогою оптимального поєднання людських елементів і фінансових ресурсів (Попадюха, Ю. А., 2018., 65).

Ефективність підготовки майбутнього фахівця залежить від того, з якою легкістю впроваджуються різні форми організації навчання в практику роботи науково-педагогічних працівників. До них відносяться: практичні курси та лабораторні курси (Мурза В.П., 2010., 43).

Практичні курси та лабораторні курси є найбільш складними організаційними формами у навчальному процесі ВНЗ. Адже його ефективність залежить не лише від ретельного спостереження за всіма етапами навчання та викладання, не лише від високого рівня засвоєння теоретичного матеріалу, а й від ефективності формування необхідних практичних умінь та компетенцій, які значною мірою залежать від ступеня сформованості власних практичних здібностей науково-педагогічних працівників.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Біляковська О.О., Мишишин І.Я., Цюра С.Б. (2013). Дидактика вищої школи. Навч. посібник. Львів: Видав. центр ЛНУ імені Івана Франка., 360 с.

2. Ковальчук Л. (2020). Моделювання науково-педагогічних досліджень: навч. посіб. Львів: Видав. центр ЛНУ імені Івана Франка, 520 с.
3. Мурза В.П. (2010). Психолого-фізична реабілітація, К.: Олан, 488 с.
4. Мухін В.М. Фізична реабілітація (2009). К.: Олімп. л-ра, 488 с.
5. Попадюха, Ю. А. (2018). Сучасні комплекси, системи та пристрої реабілітаційних технологій: Навч. посібн. для студентів і магістрантів. К : Центр учбової літератури, 656 с.

Ліпчевська І. Л.
Інститут педагогіки НАПН України
(Київ, Україна)

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОЇ СИСТЕМИ ОСВІТИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ В КРАЇНІ: ВІД ОСВІТНІХ ВТРАТ ДО ПОТЕНЦІЙНИХ МОЖЛИВОСТЕЙ УДОСКОНАЛЕННЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

З весни 2020 року освітній процес в Україні здійснювався в умовах карантинних обмежень, викликаних пандемією Covid-19, а з кінця лютого 2022 року вітчизняна система освіти функціонує в умовах воєнного стану. Це послугувало причиною виникнення низки непрогнозованих раніше проблем в організації й здійсненні освітнього процесу. Неможливість повноцінно дотримуватися таких дидактичних принципів навчання, як систематичність, послідовність, доступність та міцність знань, умінь і навичок, призводить до накопичення навчальних втрат учасників освітнього процесу на всіх рівнях: від дошкільної освіти до підготовки фахівців у вищих навчальних закладах та освіти дорослих. Освітні втрати учнів як організаційно-дидактична проблема має бути усвідомлена з позиції прийняття ситуації, коли через низку об'єктивних і суб'єктивних причин унеможлиблюється їх повноцінна компенсація.

Водночас, навні позитивні тенденції розвитку вітчизняної освітньої системи. Складні, непередбачувані умови функціонування закладів дошкільної, загальної середньої і вищої освіти сприяють їх цифровізації й інтенсивному розвитку інформаційно-цифрової компетентності всіх учасників освітнього процесу (учнів, вчителів і батьків). Змішане та дистанційне навчання передбачають широке використання інформаційно-комунікаційних технологій віддаленого зв'язку, цифрових освітніх ресурсів, цифрових засобів навчання та дидактичних матеріалів. З метою їх опанування учасниками освітнього процесу на відкритих освітніх ресурсах розміщені відповідні курси: «Цифровий учитель», «ChatGPT для освітян: як перетворити ШІ на ефективного асистента», «Опанувати ChatGPT: з нуля до спеціаліста», «Години медіа-грамотності», «Бери й роби. Змішане та дистанційне навчання», «Про дистанційний та змішаний формати навчання» (на освітній платформі EdEra); «Медіаграмотність: як не піддаватися маніпуляціям?», «Медіаграмотність для освітян», «Шкільне життя онлайн» (на освітній платформі Prometheus); освітні серіали «Організація ефективного онлайн-навчання», «Навчання під час воєнного стану», «Онлайн-безпека для освітян» (на освітній платформі Освіта.Дія) тощо.

Також в умовах непередбачуваних глобальних впливів активно розробляється проблема індивідуалізації та диференціації навчання. Система ГуглАкадемія пропонує понад 9500 наукових публікацій за цим напрямом, опублікованих протягом 2019-2024 рр. Як приклад фундаментального дослідження, може бути наведене дослідження відділу дидактики Інституту педагогіки НАПН України «Дидактичні засади індивідуалізації навчання в закладах загальної середньої освіти» (2021-2023 рр.). Значний педагогічний потенціал мають такі інновації як онлайн-тьюторство (понад 10900 наукових публікацій у ГуглАкадемії) та онлайн-коучінг (понад 4500 публікацій) в галузі освіти.